

Landschap: de troefkaart van de landbouw

Deze zomer vallen de besluiten in Den Haag en Brussel over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Er is zo'n 700 miljoen euro te verdelen. Naar verwachting zal de Nederlandse boer uiteindelijk ruwweg 350 euro per hectare per jaar krijgen als hij duurzaam werkt volgens de (lichte) eisen van de zogenaamde vergroeningsmaatregelen. Een vaste toeslag voor elke boer, niet, zoals nu, alleen voor akkerbouwers en melkveehouders, maar ook voor telers van bloembollen, bomen en groenten. Elke hectare grond, waar in de open lucht landbouwproducten worden verbouwd is goed voor die 350 euro. Er is zelfs discussie of de toeslag ook moet gaan gelden voor natuurgronden waar voedsel wordt geproduceerd, bijvoorbeeld voor natuurgrasland waar een boer zijn koeien op laat grazen.

Betalingen voor concrete geleverde ecosysteemdiensten zoals natuurbeheer en wateropvang zijn prima te rechtvaardigen. Maar waarom we daarnaast een som geld aan elke boer geven, puur gerelateerd aan de oppervlakte grond die hij heeft, dat is lastig uit te leggen aan de toch al eurosceptische belastingbetaler.

Er zijn al veel argumenten geopperd voor een generieke toeslag per boer, maar ik kan er maar twee echt serieus nemen. Het eerste is behoud van productiepotentieel in de toekomst, ofwel zorg voor de bodem. Zodat we in principe 'voor eeuwig' voedsel kunnen blijven produceren. Het andere steekhoudende argument is beheer van het cultuurlandschap. Daar is draagvlak voor, want het landschap wordt nog steeds gewaardeerd door de bewoners van Nederland. Bovendien legt de landschappelijke omgeving beperkingen op aan het bedrijf. Dat zijn plausibele redenen voor publieke betalingen, mits de landbouw dan ook echt voor het landschap zorgt.

En daar zit de pijn. Het is ontluisterend om te zien hoe het kostbare cultuurlandschap de laatste decennia enorm is verschaald, vooral en juist door de moderne landbouw. Dus als de landbouwsector een bijdrage claimt van de belastingbetaler, dan mag de belastingbetaler daar twee dingen voor terug vragen. Ten eerste een zorgzame verbetering van het landschap en niet alleen maar behoud van wat er nog is. En ten tweede een eerlijk verhaal: het is niet 'de' landbouw, maar het zijn bepaalde boeren in specifieke regio's die een mooi landschap leveren. Zij verdienen dus een toeslag, niet de sector als geheel, ongeacht waar wordt geboerd.

Dit is het moment, nu de voorwaarden aan de GLB-bedrijfstoelagen worden bepaald, om landschapskwaliteit op te nemen in die voorwaarden. Bijvoorbeeld als onderdeel van een certificaat. Zo kan de Nederlandse belastingbetaler overtuigd worden dat boeren een blijvende betaling verdienen. Niet omdat, maar mits ze voor ons cultuurlandschap zorgen.

GIJS KUNEMAN, DIRECTEUR CLM

